

การปลูกรักษาทรัพยากร “ช้าง”

เสถียร ใจคำ, อรุณี คนว่อง

องค์การบริหารส่วนตำบลกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 50150

บทคัดย่อ

ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนมากเป็นป่าไม้และภูเขาสูง มีทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ อุทกสมบูรณ์ อันเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ทรัพยากรมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาท้องถิ่น ทรัพยากรเป็นสิ่งสะท้อนวัฒนธรรม ประเพณี ความเจริญรุ่งเรือง ตลอดจนวิวัฒนาการต่างๆ ที่เป็นมาในอดีตของมนุษย์ การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยโดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของทรัพยากร การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ(Biological Diversity) พืช สัตว์ เป็นทรัพยากรที่มีอาจประเมินค่าได้ มนุษย์รู้จักใช้ทรัพยากรตามธรรมชาติเหล่านี้เพียงส่วนน้อยเท่านั้น เมื่อเทียบกับปริมาณทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมด เชื่อว่าจะมีสิ่งมีชีวิตกว่าครึ่งหนึ่งกำลังจะสูญพันธุ์ไปจากโลกนี้ก่อนที่มนุษย์จะได้รู้จัก แต่ชุมชนกลับไม่มีความรู้สึก และไม่ทราบว่าทรัพยากรเหล่านี้มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนอย่างไร เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลกีดช้างได้เข้าร่วมสนองโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ (อพ.สธ.) จึงเริ่มมีการจัดเก็บฐานทรัพยากรชุมชนตามกรอบงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นของ อพ.สธ. ทำให้เห็นข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่อง การล่มสลาย การอนุรักษ์ใช้ประโยชน์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญกับทุกมิติของการพัฒนา บ้านแม่ตะมานเดิมเป็นชุมชนเกษตร พึ่งตนเอง เหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้มีทุนจากนอกชุมชนเข้ามาทำธุรกิจท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก กลายเป็นชุมชนแห่งการท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ มีกิจกรรมเกี่ยวกับช้างเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน นักธุรกิจจึงใช้ช้างสัตว์คู่บ้านคู่เมือง ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว หมู่บ้านแม่ตะมานเป็นหมู่บ้านเดียวที่มีช้างมาอยู่รวมกันมากที่สุดของจังหวัดเชียงใหม่ และตำบลกีดช้างเป็นตำบลที่มีช้างมากที่สุดในประเทศไทย มีกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น โชว์แสดงช้าง นั่งช้าง นั่งเกวียน ล่องแพไม้ไผ่ นอกจากนั้นยังมีประเพณีวัฒนธรรมเกี่ยวกับช้าง เช่น มัดมือช้าง ฮ้องขวัญช้าง ผ่าจันช้าง ปิดภัยช้าง องค์การบริหารส่วนตำบลกีดช้าง ได้มีการศึกษา จัดเก็บข้อมูลทรัพยากรช้าง โดยความร่วมมือระหว่างคณะทำงาน อพ.สธ. อบต.กีดช้าง ชมรมผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ โดยสำรวจข้อมูล จำนวนช้าง ประเพณี ภูมิปัญญา สมุนไพร ที่เกี่ยวกับช้าง การใช้ประโยชน์จากช้างในการทำธุรกิจท่องเที่ยว การเพาะขยายพันธุ์ช้าง เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการดำเนินงานปลูกรักษาทรัพยากรช้างอย่างเป็นรูปธรรม สิ่งที่ได้จากการดำเนินงานคือ องค์ความรู้เกี่ยวกับช้าง จำนวนช้างที่คลอด การรอดชีวิตเพิ่มขึ้นในแต่ละปี รวมถึงการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับช้าง ได้แก่ โครงการพัฒนาร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเชียงใหม่ ผลิตตุ๊กตาจากมูลช้าง , การผลิตปุ๋ยจากมูลช้างโดยเครือข่ายพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาของกรมวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และ Thai Elephant Home พร้อมทั้งจะสืบทอดองค์ความรู้ให้แก่ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา เด็กเยาวชน ในชุมชนบ้านแม่ตะมานต่อไป

คำสำคัญ : การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง, ฐานทรัพยากร, ข้อมูลช้าง

ติดต่อผู้ประสานงาน : นายเสถียร ใจคำ

อีเมล : nayokk@gmail.com

การปลูกรักษาทรัพยากร “ช้าง”

บทนำ

ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ หมู่บ้าน เป็นตำบลที่อยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนมากเป็นป่าไม้และภูเขาสูง ทั้งนี้ตำบลกีดช้าง มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดและอำเภอหลายแห่งซึ่งตั้งอยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น ตำบลกีดช้าง จึงมีทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ อุดมสมบูรณ์ อันเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว แต่ขณะเดียวกันก็ประสบปัญหาเป็นแหล่งพักและลำเลียงยาเสพติดที่สำคัญ ปัญหาคนต่างด้าว ไม่มีสัญชาติ นอกจากนั้น ยังมีความแตกต่างของเชื้อชาติพันธุ์ สัญชาติ ค่านิยม วัฒนธรรม จารีตประเพณี โดยประชาชนเป็นคนพื้นที่ราบบางส่วน และเป็นชนเผ่า จำนวน ๕ ชนเผ่า ได้แก่ เผ่าลาหู่ เผ่าม้ง เผ่าปะกาเกอญอ เผ่าลีซอ และเผ่าอาข่า

ปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยในชุมชน สืบเนื่องจากการพัฒนา ที่นำพาความเจริญเข้ามาในชุมชนอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งการใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมาก โดยชุมชนไม่เคยทำฐานทรัพยากรของตนเอง ทรัพยากรบางส่วนที่ใกล้หมด หรือสูญหายไป อาทิ ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่น ซึ่งใช้พื้นที่ป่าไม้เป็นหลัก อาจทำให้พืช สัตว์ ชีวภาพ ที่อาศัยพื้นที่บริเวณนั้นสูญหายไป ๒) ผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่มาใช้พื้นที่ในตำบลกีดช้างในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว แต่ชุมชนกลับไม่มีความรู้สึกรักษาทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย เพราะไม่เคยสำรวจ จึงไม่ทราบว่ามีความสำคัญอย่างไรในวิถีชีวิตชุมชน อาทิเช่น ทรัพยากร ภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย ถนน บางครั้งอาจไม่ทราบว่ามันหายไปด้วยซ้ำ ทรัพยากรชีวภาพ เช่น เห็ด รา ไลเคน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในชีวิต ระบบนิเวศน์ ซึ่งชาวบ้านไม่รู้สึกรู้สึกว่า ระบบนิเวศน์มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ภูมิปัญญาประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างที่อยู่คู่กับชุมชน เมื่อการพัฒนาเข้ามา เราไม่เคยสำรวจว่ามีอะไรที่สามารถอนุรักษ์ หรือ ประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชีวิตปัจจุบันอย่างไร เช่น การเลี้ยงผีปู่ย่า การเลี้ยงผีเสื้อบ้าน มีความสำคัญอย่างไร กับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาการดูแลส่งสอนลูกหลานในครอบครัว เมื่อทรัพยากรต่างๆ สูญหายไป สิ่งก็ตามมาคือความเสื่อมโทรมของวัฒนธรรม เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลกีดช้าง เข้าร่วมสนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ในพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) จึงเริ่มสำรวจเก็บฐานทรัพยากรทุกชนิด ทำให้เห็นข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่อง การล่มสลาย และการนำกลับคืนมา การรักษาให้สืบต่อไป สามารถทำได้ในรูปแบบ หรือวิธีการอย่างไร ทำให้ชุมชนทราบว่าฐานทรัพยากรท้องถิ่นมีความสำคัญกับทุกมิติของท้องถิ่น ท้องถิ่นจะอยู่รอด หรือพัฒนาไปถูกทางหรือไม่นั้น ขึ้นกับฐานทรัพยากรท้องถิ่นเท่านั้น เราต้องมีข้อมูลทรัพยากรจึงจะสามารถรู้ปัญหา และหาวิธีการเรียกกลับคืนมาได้ บางอย่างอาจนำกลับคืนมาทั้งหมดไม่ได้ เช่น วัฒนธรรมการกิน การแต่งกาย การพูด แต่เราสามารถนำกลับมาประยุกต์ใช้ได้ ให้เหมาะสมกับบริบทชุมชนที่เปลี่ยนไป

ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา มีสิ่งดีๆ เกิดขึ้นมากมาย อาทิเช่น ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในชุมชน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

การแต่งกาย การทอผ้า การย้อมสีผ้าด้วยวัสดุจากธรรมชาติ แม้จะกลับไปทำเหมือนเดิมในอดีตไม่ได้ แต่เราสามารถนำผ้าพื้นเมืองที่มี มาสวมใส่ในประเพณีต่างๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง

การจ้อย ขอ การเขียนคำว ซึ่งต้องใช้ภาษาถิ่น มีการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในการเรียน การสอนของโรงเรียน เพื่อให้เด็กเยาวชนสามารถสืบทอดภูมิปัญญาได้ โดยมีผู้สูงอายุในชุมชนเป็นผู้แต่งคำว นำไปสอนให้เด็กอ่าน ตีความหมาย เป็นการบอกเล่าเรื่องราวของวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนสมัยอดีต ให้เด็ก เรียนรู้ถึงรากเหง้าของวัฒนธรรมชุมชน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อการปลุกรักษาทรัพยากรช่าง ส่งเสริม สุขภาพและสวัสดิภาพของช่าง ในตำบลกีดช้าง
๒. เพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม ตามวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ที่เกี่ยวข้องกับช่าง
๓. เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนบ้านแม่ตะมานสามารถอยู่ร่วมกับช่างได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพ ชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินงาน

๑. ประชุมผู้ประกอบการ ร่วมกับคณะทำงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ. อบต.กีดช้าง)
๒. สสำรวจข้อมูล จำนวนช่าง ประเพณี ภูมิปัญญา สมุนไพร ที่เกี่ยวกับช่าง การใช้ประโยชน์ช่าง ในการท่องเที่ยวและการเพาะขยายพันธุ์
๓. สรุป รวบรวม เรียบเรียงข้อมูล
๔. วางแผนการดำเนินงานปลุกรักษาทรัพยากรฯ ในการถ่ายภาพ เก็บข้อมูล เมื่อมีการทำกิจกรรม เหล่านั้นในชุมชน
๕. ดำเนินการตามแผน เช่น การปิดภัย จะทำตอนช้างล้ม หรือเมื่อมีคนติดภัยหรือโรคจากช้าง จะต้องทำพิธีปิดภัย , การมัดมือช่าง ให้ถูกต้องตามช่วงระยะเวลา
๖. สรุปและประเมินผลการดำเนินงาน

ผลงาน

องค์ความรู้เกี่ยวกับช้าง ด้านการเกิด การดูแลช้างเกิดใหม่ การใช้แม่ฮับช่วยเลี้ยงลูกช้าง
จำนวนช้างในตำบลกีดช้าง ๓๖๒ เชือก เฉพาะในหมู่บ้านแม่ตะมาน จำนวน รวม ๒๐๘ เชือก ดังต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อปางช้าง	หมู่ที่	จำนวนช้าง (เชือก)
๑	มูลนิธิอนุรักษ์ช้างและสิ่งแวดล้อม	๑	๗๒
๒	ปางช้างปางกีด	๑	๓
๓	แก่งกีดริเวอร์ไซด์	๑	๑๑
๔	ปางช้างไทยเฮอริเทจ	๑	๓
๕	แอบบี้ อีเลแฟนท์ โฮม	๑	๑๗
๖	ปางช้างแก่งกีด	๑	๗
๗	อีโคแอดเวนเจอร์ แคมป์	๑	๑๐
๘	ปางช้างบุญเลิศ	๑	๕
๙	จำเริญแอดเวนเจอร์	๑	๕
๑๐	แก่งกีดริเวอร์วิว	๑	๔
๑๑	ปางช้างโชคชัย	๒	๕๖
๑๒	ปางช้าง Thai Elephant Home	๒	๑๕
๑๓	ปางช้างเอลลี	๒	๗
๑๔	ปางช้างแม่ตะมาน	๒	๕๒
๑๕	ปางช้างแม่แตง	๒	๖๓
๑๖	สยาม ริเวอร์ แอดเวนเจอร์	๓	๒
๑๗	ปางช้างป่าคา	๗	๒
๑๘	ปางช้างทุ่งละคร	๖	๑๐
๑๙	ปางช้างห้วยน้ำดัง	๗	๓
รวมจำนวนช้างตำบลกีดช้าง			๓๔๗ เชือก

:ข้อมูล ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๐

ภาพประกอบการสำรวจข้อมูลช้างในพื้นที่บ้านแม่ตะมาน

ภาพกิจกรรมคณะทำงานฯสำรวจข้อมูลช้าง ในบ้านแม่ตะมาน

ภาพกิจกรรมคณะทำงานฯสำรวจข้อมูลช้าง ในบ้านแม่ตะมาน

ภาพกิจกรรมคณะทำงานฯสำรวจข้อมูลช้าง ในบ้านแม่ตะมาน

๒.การประยุกต์ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาบนหลังช้าง

ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาบนหลังช้าง

๓. การผลิตปุ๋ยจากมูลช้างได้ประโยชน์ในการจัดการขยะในชุมชนและได้ปุ๋ยอินทรีย์สำหรับใช้ผลิตอาหารอินทรีย์ ที่ปลอดจากสารเคมีอันตรายจำนวน ๓ สูตร ได้แก่

๓.๑ ปุ๋ยสรรพสิ่งแห้ง มีส่วนผสมคือ มูลช้างสด ๖๐% รำอ่อน๑๐% มูลวัว ๑๐% ต้นกล้วย ๑๐% หญ้าเนเปีย ๑๐% น้ำสรรพสิ่ง(หัวเชื้อจุลินทรีย์) มากหรือน้อยขึ้นกับความชื้นของส่วนประกอบอื่น ให้ได้ความชื้นรวม ๖๐% ใส่ในตะกร้าผลไม้เก่า เอาผ้าชุบน้ำคลุม หมักไว้ ๗ วัน สามารถนำปุ๋ยนี้เป็นหัวเชื้อในการปรับปรุงดิน หรือผสมปุ๋ยอื่น ผสมดิน ใช้บำรุงพืช

ภาพการผลิตสรรพสิ่งแห้ง

ภาพการผลิตสรรพ์สิ่งแห้ง

๓.๒ ปุ๋ยหมักสรรพสิ่ง มีส่วนผสมคือ มูลช้างล้วนๆ นำมากองเป็นกองละประมาณ ๒ ตัน ใช้รถพรวน(รถไถขนาดเล็กเดินตาม) รดด้วยน้ำสรรพสิ่ง คลุกเคล้าให้เข้ากัน ขึ้นกองเป็นสามเหลี่ยมแบบปุ๋ย ไม่กลับกองของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

๔.การศึกษาและทดลองวัสดุผสมจากมูลช้างเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

จากปัญหาปริมาณมูลช้างที่มีจำนวนมาก จึงมีแนวคิดการนำมูลช้างมาทดลองและพัฒนาเป็นวัสดุผสมที่ใช้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้ที่ระลึกให้มีความหลากหลาย นอกจากผลิตภัณฑ์กระดาษมูลช้าง โดยการนำมูลช้างมาเป็นส่วนประกอบในการทดลองวัสดุผสม เพื่อนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้ ของที่ระลึก

การประดิษฐ์นี้เป็นการนำมูลช้างที่ได้ทำความสะอาดแล้ว มาคัดแยกสิ่งสกปรกและตากให้แห้ง มาผ่านกระบวนการต้มเยื่อมูลช้างตามสูตรการต้มเยื่อ จากนั้น จึงนำมาปั่นเยื่อมูลช้างตามสูตรการปั่นเยื่อ มูลช้างโดยน้ำหนัก จากนั้นจึงนำเยื่อมูลช้างที่ได้มาผสมกับสูตรผสมสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้ ก่อนนำมาอัดขึ้นรูปลงในแม่พิมพ์ และนำไปเข้าตู้อบที่อุณหภูมิ ๕๐-๖๐ องศาเซลเซียส เพื่อให้ได้ชิ้นงานวัสดุผสมที่ต้องการ

ภาพตัวอย่างผลิตภัณฑ์

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดช้าง เป็นการสำรวจ เก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ภายในตำบลที่สำคัญ เพื่อถ่ายทอดความเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ เป็นการ พัฒนาให้ทุกภาคส่วนในชุมชน ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ วิจัย ให้เกิดความรู้เรื่องของชุมชนตนเอง สามารถ นำไปใช้พัฒนาต่อยอดอย่างไร ให้เกิดอาชีพรายได้กับคนในชุมชน โดยมีการปลุก รักษาทรัพยากรให้ใช้ได้ อย่างยั่งยืน เป็นการดำเนินงานเพื่อค้นหาทุนชุมชน นั่นคือ ทรัพยากรที่เรามีในชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนา ที่ถูกต้องตรงกับศักยภาพของชุมชน จากการสำรวจเก็บรวบรวมฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านแม่ตะมาน หมู่ที่ ๒ ตำบลกุดช้าง พบว่า บ้านแม่ตะมานเป็นชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอนุรักษ์ เป็นหมู่บ้านเลี้ยงช้าง ขนาดใหญ่ ขณะเดียวกันยังมีการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่รักษาวัฒนธรรมภูมิปัญญา ซึ่งชุมชนให้ความสำคัญ ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่นที่สำรวจพบร่วมกัน จากการศึกษาสำรวจข้อมูล พบว่า ชุมชนมีความหลากหลายทางด้าน พืช สัตว์ ชีวภาพ ภูมิปัญญาประเพณีวัฒนธรรม ประเพณี สมุนไพร ที่เกี่ยวกับช้าง การใช้ประโยชน์จากช้างในการทำธุรกิจท่องเที่ยว การเพาะขยายพันธุ์ช้าง องค์ความรู้ เกี่ยวกับช้าง จำนวนช้างในตำบล จำนวนช้างที่คลอด การรอดชีวิตเพิ่มขึ้นในแต่ละปี นำไปสู่การวางแผน การดำเนินงานปลุก รักษาทรัพยากรช้างอย่างเป็นรูปธรรม จุดเด่นของชุมชนเดิมเป็นชุมชนเกษตร ต่อมา ได้เปลี่ยนมาเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอนุรักษ์ เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน ชมวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงช้างโชว์ นั่งช้าง นั่งเกวียน ล่องแพไม้ไผ่ ชมธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีประเพณี วัฒนธรรมเกี่ยวกับช้าง เช่น มัดมือช้าง ฮ้องขวัญช้าง ผ่าจันช้าง ปิดภัยช้าง สิ่งที่ได้จากการดำเนินงาน ฐานทรัพยากรท้องถิ่น คือ การมีฐานทรัพยากร ทั้งในรูปของไฟล์ข้อมูล ตัวอย่างพืช สัตว์ ชีวภาพ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ในชุมชน อาทิ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับช้าง ได้แก่ โครงการพัฒนาร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเชียงใหม่ ผลิตภัณฑ์จากมูลช้าง, การผลิต ปูยจากมูลช้างโดยเครือข่ายพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ Thai Elephant Home ๒) การศึกษาใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ(พืช)ไผ่จืด มีสารพลาโวนอยด์ ซึ่งมี คุณสมบัติในการต้านอนุมูลอิสระในร่างกาย และนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยคณะผลิตกรรม การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลกุดช้าง ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ฐานทรัพยากรท้องถิ่นและสืบทอดองค์ความรู้ให้แก่ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา เด็กเยาวชน ในชุมชน บุคคล องค์กรต่างๆ ที่สนใจ ในการอนุรักษ์ คุณค่าและหวงแหน ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน สืบไป

เอกสารอ้างอิง

ตระกูลพันธ์ พัทธเมธา.(๒๕๖๐). การศึกษาและทดลองวัสดุผสมจากมูลช้างเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน.รายงานวิจัย คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.

เสถียร ใจคำ.(๒๕๖๐). ขั้นตอนการทำสรรพสิ่งแห้งจากมูลช้าง. บันทึกภาพการทดลองผลิตปุ๋ยหมักจากมูลช้าง: เว็ปเพจไร่อ้อมกอดภูเขา ออร์แกนิกฟาร์ม-organic farm

เสถียร ใจคำ.(๒๕๖๐). ขั้นตอนการทำปุ๋ยหมักมูลช้างหมักสรรพสิ่ง “ปลั่งช้าง”. บันทึกภาพการทดลองผลิตปุ๋ยหมักจากมูลช้าง : เว็ปเพจไร่อ้อมกอดภูเขา ออร์แกนิกฟาร์ม-organic farm

อดิสร พวงชมพู.(เจ้าของสรรพสิ่ง)